

Date: 25th April-2025

O'QUVCHILARGA O'ZBEK TILI FANINI O'QITISH METODIKASI

Rasulova Malika

Respublika musiqa va san'at texnikumi

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'zbek tili fanini samarali o'qitish masalalari, zamonaviy pedagogik metodlar, interaktiv yondashuvlar va o'quvchilarning til kompetensiyasini shakllantirish vositalari haqida fikr yuritiladi. Shuningdek, o'zbek tilini o'qitishda milliy qadriyatlar, kommunikativ yondashuv va zamonaviy texnologiyalarni qo'llashning o'rni tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: o'zbek tili, til o'rgatish metodikasi, o'quvchi faoliyati, kommunikativ yondashuv, interaktiv metod, til kompetensiyasi

Davlat tilining mustahkamlanishi, xalqning madaniy saviyasi va ma'naviy dunyoqarashi bilan chambarchas bog'liq. Shu bois, ta'lim tizimida o'zbek tilini chuqur va tizimli o'rgatish dolzarb vazifalardan biridir. O'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini uyg'otish, uni tushunarli va zamonaviy yondashuvlar orqali o'qitish — o'zbek tili fanining metodik asoslarini to'g'ri belgilashni talab etadi.

O'zbek tili fanining o'qitish metodikasi — bu tilni o'rgatish jarayonini tashkil qilish, o'quvchilarda ona tiliga nisbatan hurmat va qiziqishni oshirish, grammatik, fonetik va uslubiy bilimlarni egallashga yo'naltirilgan ilmiy asoslangan yondashuvlar yig'indisidir.

Metodikaning asosiy vazifalari: o'quvchilarda to'g'ri yozish va nutq malakalarini shakllantirish; savodxonlikni oshirish; og'zaki va yozma muloqotda til me'yorlariga rioya qilishni o'rgatish.

Zamonaviy ta'limda quyidagi metodlar samarali deb topilmoqda:

- Kommunikativ metod: tilni amaliy muloqot vositasi sifatida o'rgatish, kundalik hayotiy vaziyatlar asosida mashqlar bajarish.
- Muammoli o'qitish: o'quvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantirish maqsadida muammo yechishga yo'naltirilgan topshiriqlar berish.
- Loyihaviy usul: o'quvchilar tomonidan mustaqil ravishda ma'lumot yig'ish, taqdimot qilish va savol-javob shaklida fikr almashishni tashkil etish.
- Jamoaviy va guruhli ish: birgalikda matn tahlili, o'quv topshiriqlari va rolli o'yinlar orqali o'rganishni faollashtirish.
- AKT vositalari orqali o'qitish: elektron darsliklar, test tizimlari, interaktiv platformalar va video darslardan foydalanish.

O'zbek tili darslarida quyidagi shakllar keng qo'llaniladi:

Ma'ruza (izohli tushuntirish) darslari – nazariy bilimlar beriladi.

Amaliy darslar – yozma va og'zaki mashqlar orqali malaka mustahkamlanadi.

Aralash darslar – nazariya va amaliyot uyg'unlashadi.

Interaktiv darslar – testlar, savol-javoblar, texnologik o'yinlar orqali qiziqarli o'rganish muhiti yaratiladi.

Date: 25th April-2025

Shuningdek, o'quvchilar bilan mustaqil ish, diktant, matn tahlili, insho yozish, nutqiy mashqlar orqali til ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Til kompetensiyasi — bu o'quvchining o'z fikrini to'g'ri, aniq va mantiqan asoslab aytish, yozma va og'zaki nutqda til me'yorlariga amal qilgan holda erkin muloqotga kirisha olish qobiliyatidir. Uni shakllantirish uchun:

- darslarda muloqotga yo'naltirilgan topshiriqlar beriladi;
- tarjima, fikr bildiruvchi matnlar yozdiriladi;
- nutqiy holatlar sahnalashtiriladi;
- matnlar orqali tushunish va analiz qilish ishlari amalga oshiriladi.

Bu kompetensiya o'quvchilarning keyingi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli o'qishiga asos bo'ladi.

O'zbek tili o'qitish metodikasi — bu faqat dars o'tkazish texnikasi emas, balki til orqali shaxs tarbiyasi, tafakkur rivoji va milliy o'zlikni anglash jarayonidir. Har bir o'qituvchi o'z darsini nafaqat bilim berish, balki o'quvchining dunyoqarashini kengaytirish, muloqot madaniyatini yuksaltirishga yo'naltirishi zarur. Til o'rgatish — bu ijtimoiy-ma'naviy missiya hamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirova, R. *O'zbek tili o'qitish metodikasi*. – T.: O'qituvchi, 2018.
2. Yoqubov, N. *Tilshunoslik asoslari va o'qitish usullari*. – T.: Fan va texnologiya, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – T.: Adolat, 2022.
4. Mustafoeva, M. *Boshlang'ich sinflarda ona tili darslari metodikasi*. – T.: Yangi asr avlodi, 2019.
5. Abdurahmonova, Z. *O'zbek tili ta'limida zamonaviy texnologiyalar*. – Samarqand: Ziyov Nashr, 2021.

